

Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Ahmet SAYLIK¹

Sabri ANIK²

Gönderim Tarihi: 05.03.2021

Kabul Tarihi: 13.04.2021

Yayın Tarihi: 19.04.2021

Öz: Bu araştırmanın amacı Şırnak Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini çeşitli değişkenler açısından belirlemektir. Bu amaçla Şırnak Üniversitesi Mehmet Emin Acar kampüsünde eğitim gören toplam 397 öğrenci ile araştırma yürütülmüştür. Elde edilen veriler betimsel (tanımlayıcı) istatistikler (yüzde, aritmetik ortalama, frekans ve standart sapma) t-testi ve one way ANOVA analizleri yapılmıştır. Analizlerde $p \leq 0.05$ düzeyi esas alınmıştır. Araştırma ölçeği Cronbach Alfa katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin liderlik özellikleri ortalaması yüksek düzeyde bulunmuştur. Araştırmada gençlik liderlik özellikleri genel toplam ve alt boyutları cinsiyet, eğitim durumları, aylık gelir, anne eğitimi, baba eğitimi değişkenlerinde herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır. Öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri; yaş, kültürel etkinliklere katılım ve liderlik görevlerinde bulunma değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Gençlik liderlik özellikleri ortalaması, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, mesuliyet ve sorumluluk alt boyutları kültürel etkinliklere katılım değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencisi, Genç, Liderlik, Gençlik liderlik

Investigation of Youth Leadership Characteristics of University Students in Terms of Various Variables

Abstract: This study aims to determine the youth leadership characteristics of students studying at Şırnak University in terms of various variables. For this purpose, the study was conducted with a total of 397 students studying at Mehmet Emin Acar campus of Şırnak University. Descriptive statistics (percentage, arithmetic mean, frequency, and standard deviation), t-test, and ANOVA analyses were performed on the obtained data. The level of $p \leq 0.05$ was used in the analyses. As a result of the study, the Cronbach Alpha coefficient of the scale was calculated as .91. The leadership characteristics of the students were found to be at a high level. In the study, no significant difference was found in the variables of youth leadership characteristics, general total, and sub-dimensions such as gender, educational status, monthly income, mother education, and father education. A statistically significant difference was found in the youth leadership characteristics of the students according to the variables of age, participation in cultural activities, and service in leadership positions. It was concluded that the average youth leadership characteristics, willingness to struggle and setting goals, communication, group skills, trust and being reliable, decision-making skills, problem solving skills, responsibility and responsibility sub-dimensions differ significantly according to the variable of participation in cultural activities.

Keywords: University student, Young, Leadership, Youth leadership

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz çağın kontrol ve takip edilemez hızlı değişimi, kuşaklar arası farklılığı belirgin bir biçimde açmıştır. Özellikle Z kuşağını temsil eden günümüz gençlerinin yakın gelecekte pek çok sektörün işgören ve yönetim basamaklarında yerlerini alacakları düşünüldüğünde bu neslin; iletişim, karar verme, problem çözme, sorumluluk alma gibi önemli becerileri kazanma ve geliştirmeleri önem kazanmaktadır. Memduhoğlu (2013: 1); günümüz örgütlerinin nitelik ve nicelik olarak değişmesiyle toplumun dinamik kesimini oluşturan gençlere ilişkin beklentilerin, çeşitlenerek arttığını belirtmektedir. Her alanda değişim ve gelişimin esas

¹ Siirt Üniversitesi, Türkiye, ahmetsaylik@gmail.com, ORCID 0000-0001-7754-2199

² Şırnak Üniversitesi, Türkiye, sabrianik@hotmail.com, ORCID 0000-0003-3318-0899

alındığı günümüz dünyasında, çalışanların pasif bir tutum içerisinde kendisine verilen görevi yerine getirmek yerine çalışanlardan yönetim ve üretim süreçlerinde daha yaratıcı, sorumluluk sahibi, aktif bir yurttaşlık ve katılımcı olması beklenmektedir.

Çeşitli açılardan 'Genç' kavramının tanımı ve hangi sosyal kesimi kapsadığıyla ilgili farklı araştırmalar yapılmıştır. Halen süren tartışmalarla birlikte çeşitli perspektiflerden tanımlamalar ve yaş aralıkları da verilmiştir. Türk Dil Kurumu'na göre (TDK, 2020) göre gençlik kavramı 'ihtiyar karşıtı, gelişmesini tamamlamamış, gençlikteki özelliklerini koruyan, zihin bakımından yeterince gelişmemiş, toy, yeni gelişmekte olan' olarak ifade edilmiştir. Gürses ve Gürses (1997) gençlik kavramına ilişkin tanımında ise toplumun biçimlenmesine etkin ve sorumluluklar yüklenen sosyal sınıf vurgusu yapılmıştır. Bununla beraber Baş (2017) gençlik kavramını bilimsel çerçevede tanımlanmış ve sınırlandırılmış sosyal tabaka, belirli bir yaş grubundaki nüfus olarak ifade etmiştir. Bu yaşın sınırları ve aralıklarına ilişkin tam bir mutabakat olmamakla beraber ülkemizde Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB, 2013: 4) 14-19 yaş aralığını esas almıştır. Öte yandan Avrupa Komisyonu tarafından gençlere yönelik olarak yapılan faaliyetlerde; hedef kitlenin, 15-30 yaş olarak sınırlandırdığı görülmektedir (Gallup Organisation, 2007). Ancak genç kuşağın biyolojik bakımdan incelenmesinin yanında toplumbilimsel açıdan değerlendirilmesi de bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Kültür ve geleneklerle olan bağları, ebeveynlere karşı yaklaşımları, iş dünyasından beklentileri gibi konular genç kuşağın daha iyi tanımlanmasını sağlayabilecek unsurlardır. Birleşmiş Milletler (BM) kaynakları da toplumun sahip olduğu koşullara dikkat çekerek gençlik tanımının; demografik, finansal, ekonomik ve sosyo-kültürel ortamlardaki değişikliklere bağlı olarak değişebileceğini ifade etmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde bu yaş sınırının 15-24 aralığındaki bireylerden oluşabileceğini ifade edilmiştir (BM, 2020). Genç sayılabilme bakımından yaş aralığının ne olması gerektiğine ilişkin araştırmalar söz konusudur (Ngai, Cheung, Ngai ve To, 2012). İnsan hayatının çocukluk ve yetişkinlik arasındaki gençlik dönemi, bireylerin toplumsallaşmalarında kritik bir dönemdir. Bu dönemde bireyler; dinamik, hareketli, hızlı, kimlik ve kişilik arayışları içerisinde olup hayata yeni bir başlangıç yapma aşamasındadırlar (Akın, 2014). Gençlerin koruyucu aile anlayışından yavaş yavaş sıyrıldığı ve toplumda sorumluluklar üstlenmeye başladığı bu gelişim döneminde, bazı beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi de önem arz etmektedir. Buna göre gençlerin, karşılaşılan sorunlarla baş etmek ve etkili çözümler üretmek, içinde buldukları toplumda akranları ile dayanışmak ve onlara liderlik etmek gibi bazı özelliklere sahip olmaları gerekmektedir.

Liderlik kavramı ile ilgili araştırmaların uzun bir geçmişi vardır. Geçmişten günümüze liderler ve liderlerin sahip oldukları özellikler tartışılmalı ve ortak bir tanım yapılamamıştır (Demir, 2021: 6). Sorenson'a (2000) göre liderlik kelimesi ilk defa 1300 yılında İngilizce'de kullanılmış olup izleyenlere yol gösteren anlamına gelen 'to lead' kökenine dayanmaktadır. Daha sonraki yıllarda farklı şekillerde ve anlamlarda kullanılagelen liderlik kavramı özellikle sanayi toplumlarında ve yönetimin bilimselleşmesi ile çok sayıda araştırmacının konusu olmuştur. Organ ve Bateman (1986) liderliğin genel olarak süreç ve özellik olmak üzere iki farklı açıdan tanımlanabileceğini ifade etmişlerdir. Lider süreç açısından tanımlanması şu şekildedir; lider üyeleri örgüt amaçları doğrultusunda yönlendirir ve düzenlemeler yapar. Özellik açısından liderlik ise örgüt üyelerini başarılı şekilde etkileyebilecek karakteristik özelliklere sahip oluşturmaktır (Özkalp ve Kirel, 2013: 309). Yukl'a (2008: 1) göre liderlik, muzaffer ordulara komuta eden, büyük şirketleri yöneten veya ulusların geleceğini şekillendiren cesur, zeki, dinamik ve güçlü kişilerdir. TDK (2020) ise lider kelimesini 'önder, şef, bir partinin veya kuruluşun en üst düzeyde yönetimiyle görevli kimse, bir yarışmada başta bulunan takım veya yarışmacı' olarak tanımlamıştır. Robbins ve Judge (2017: 376)

liderlik kavramını amaçların ve vizyonun başarılmasına yönelik olarak grubu etkileyebilme yeteneği olarak ifade etmişlerdir.

Liderlik ile ilgili çok fazla tanım bulunmakla beraber alanyazın incelendiğinde liderlik kapasitesinin anahtarının yetkinlik, beceri, değer ve davranışlar olduğu görülmektedir (Haber ve Komives, 2009). Maxwell (2016), liderlerin reddedilmez nitelikleri arasında; karakter, karizma, iletişim, yetkinlik, cesaret, odaklanma, cömertlik, tutku, pozitif tutum, sorun çözme becerisi, sorumluluk, özgüven ve vizyon gibi özellikler ileri sürmüştür. Hoy ve Miskel (2015: 375) de liderlerin, izleyenlerde; romantik, duygusal ve cesaret uyandırdığını ifade etmişlerdir. Liderlik sadece hiyerarşik bir basamaktan ibaret değildir. Gerçekte her birey, liderlik kapasite ve potansiyeline sahiptir (Bass ve Riggio, 2006; Haber ve Komives, 2009). Genel olarak liderlik tanımlarının çoğundaki ortak vurgu; bir grup veya organizasyondaki faaliyetleri ve ilişkileri yönlendirmek, yapılandırmak veya kolaylaştırmak için diğer insanlar üzerine bilinçli etkiyi uygulama süreci olmasıdır (Yukl, 2008: 3).

Bazı toplumlarda gençlerin liderlik eğitimleri üç nedenden dolayı giderek daha popüler hale gelmektedir. Bunlardan birincisi, gençlerin toplumun en önemli kaynaklarından biri olmasıdır. Gençler kendilerinden önceki kuşağın inançları, değerleri ve ideallerini yansıtırken diğer yandan da toplumsal gelişim ve dönüşümde önemli roller üstlenmektedirler. Yarının liderleri olacak gençlerin toplumsal sorunlara daha yetkin bir bakış açısıyla yaklaşmaları ve daha fazla sorumluluk sahibi olmaları beklenmektedir. İkincisi, gençlerin liderlik becerilerinin geliştirilmesi modern bir toplum için avantajlar barındırmaktadır. Çünkü küreselleşme ile beraber toplumların politik, ekonomik ve sosyal koşulları yeni rekabetçi ortamda nasıl gelişebileceğinde belirleyici role sahiptir. Yeni süreçte insan kaynaklarının kalitesi gelecek açısından endişe kaynağıdır. Üçüncüsü de gençlerin doğal bir liderlik kapasitesine sahip olduğu sayılıdır. Gençler bilerek veya bilmeyerek toplumsal rollerini üstlenerek liderlik süreçlerine katılırlar. Gençlerin bu süreçlere katılmaları resmi veya gayri resmi otoriteler tarafından şekillenmiş ve kabul edilmiş olabilmektedir (Brown, 1997; Edginton, Kowalski ve Randall, 2005; Ngai, Cheung, Ngai ve To, 2012; Velsor ve McCauley, 2004). Gençlik liderliğinin sınırları ve anlamı hakkındaki muğlaklık alanyazında görülebilmektedir. Gençlik liderlik esasında gençlik çalışmalarının öncülüğünü yapanlar olarak ifade edilmiştir (Kosutic, 2010: 31-32). Öte yandan gençlik liderlik kavramı, genç bireylerin etkililiğine, olayların sonuçları üzerinde daha mantıklı ve rasyonel etkiler yapabilmelerine gönderme yapar (Drum, 1988: 6). Alanyazında genel olarak öğrenci liderliği ve gençlik liderliği kavramlarının karıştırıldığı da gözlenmektedir. Öğrenci liderliği daha çok okul içinde veya okul ile ilgili çeşitli öğrenci temsilcilikleri anlamlarında kullanılmaktadır. Buna karşın gençlik liderliği okul içi ve okul dışındaki tüm etkinlikleri kapsayan daha geniş bir anlamı ifade etmektedir (Drum, 1988: 5).

Öğrencilerin liderlik becerilerinin geliştirilmesi ve bu sayede özgüvenlerini beslemek önemlidir. Yapılan araştırmalar, öğrencilerin etkinliklere katılmaları ve diğer öğrencilerle etkileşim içerisinde olmalarının öğrenmeleri ve gelişimleri üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla beraber önemli etkilerden biri de yükseköğretimde öğrencilerin liderlikle ilgili tutum ve inançları üzerinde yaptığı etkidir (Thompson, 2013). Öğrencilerin liderlik eğitimleri, öğrencilerin gelişimlerinin önemli bir bileşeni olarak görülmektedir. Öğrencilerin gelişimleri içerisinde birçok beceri ve yeterlilik bulunmaktadır. Öğrencilerin liderlik eğitimi almaları, kritik sayılabilecek bu dönemde çeşitli becerilerinin farkına varmaları ve bu yeteneklerini geliştirme ve liderlik davranışı performanslarını gösterme fırsatı sunar (Zafar, Tharwani ve Saher, 2020). Özellikle liderlik rollerinin öğretilabileceği fikri (Zhang, Ilies ve Arvey, 2009) öğrencilerin gençlik

liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklerinin geliştirilmesi için alınabilecek önlemler konusunda önemli bir ön kabuldür.

Bu araştırmada yükseköğretimde okuyan öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda birtakım öneriler sunulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, Şırnak Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini sergileme düzeyleri nedir?
2. Öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri;
 - a. Yaş,
 - b. Cinsiyet,
 - c. Eğitim durumu,
 - d. Aylık gelir,
 - e. Anne eğitim durumu,
 - f. Baba eğitim durumu,
 - g. Kültürel etkinliklere katılım,
 - h. Üniversite içinde veya dışında herhangi bir organizasyonda yöneticilik, başkanlık ya da kaptanlık yapma değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Gelecekte toplum içerisinde önemli roller üstlenmeleri beklenen gençlerin liderlik becerilerinin geliştirilmesi önemli toplumsal bir ihtiyaçtır. Yükseköğretim öğrencilerinin buldukları gelişim ve eğitim dönemi itibariyle hayata daha hazır olmaları açısından bu ihtiyaç daha da öne çıkmaktadır. Karşılaştıkları sorunlara ilişkin etkili çözümler üretmek için girişimlerde bulunmak veya hedef ve amaçlarına ulaşmak için planlamalar yapmak ve bu planlarını gerçekleştirmek için liderlik özelliklerini belirlemek önemli bir aşama olarak görülmektedir.

Dinamik ve eğitilmiş bir kitleye sahip toplum olarak gelecekte gençlerin daha girişimci ve kendi problemlerinin üstesinden gelebilmelerini sağlamak amacıyla çeşitli yetenek ve becerilerin desteklenmesi gerekmektedir. Ortaöğretim ve yükseköğretimde öğrenim gören bireylerin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların, kavramsal çerçevesinin çizilmesine katkının yanı sıra yakın geleceğin insan kaynaklarının nitelik ve etkililiğine yönelik bir perspektif sunması beklenmektedir. Ayrıca alanyazında üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından inceleyen herhangi bir araştırmanın olmamasından alanyazına katkı sunması açısından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin toplanması ile çözümlenmesine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma Şırnak Üniversitesi öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerini çeşitli değişkenler açısından incelemeye yönelik olduğundan araştırma genel tarama modelinde nicel olarak desenlenmiştir. Tarama modeli, geniş bir uygulanma alanı içerisinde birçok problem türünde

kullanılabilen bir yöntemdir. Bu amaçla tarama modelinde bireylerin tutum, eylem, fikir ve inançlarını belirlemede kullanılabilen bir yöntemdir. Tarama türündeki araştırmalarda kısa zamanda çok sayıda insanın özellikleri ve bu özellikler arasındaki ilişki dağılımı hakkında bilgi sahibi olunabilir (Büyüköztürk vd., 2014: 14; Christensen, Johnson ve Turner, 2015: 370-371; Karasar, 2019: 109; Robson, 2017: 278).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2019-2020 öğretim yılında Şırnak Üniversitesinde; 4 fakülte, 2 meslek yüksekokul ve 1 yüksekokulda öğrenim gören toplam 3319 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada, uygun örneklemin belirlenmesinde tabakalı örneklem esas alınmıştır. Bu yöntem evrendeki tüm alt kümelerin temsil edilmesinin sağlandığı örnekleme türü olduğu için bu araştırmada tercih edilmiştir (Balci, 2013: 108). Evrenin çok büyük olduğu durumlarda %95 güven düzeyinde ve yüzde 5 hata payı dikkate alınarak (Sekaran, 2003: 292-294) 384 kişinin evreni temsil edebileceğine karar verilmiştir. Araştırmanın örneklemini Tablo 1’de, katılımcı öğrencilere ait kişisel bilgileri ise Tablo 2 ve Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın örneklemini

Şırnak Üniversitesi Akademik Birimleri	Öğrenci Sayısı	Öğrenci(n)
İİBF	284	54
Mühendislik Fakültesi	333	63
İlahiyat	601	113
Güzel Sanatlar	40	8
Beden Eğitimi ve Spor YO	97	18
Turizm ve Otel İşl. YO	64	13
Şırnak MYO	618	115
Toplam	2037	384

Tablo 1 incelendiğinde örneklem seçimi için evrendeki sayıya orantılı olarak her bir birim (fakülte, MYO, YO) bir tabaka olarak tanımlanmış ve olası kayıp veriler de göz önünde bulundurularak veriler toplanmış ve neticede 397 öğrenci katılımı ile çalışmanın analizleri yürütülmüştür. Öğrencinin araştırmaya gönüllü katılımının sağlandığı veri toplama sürecinde hangi öğrenciye gidileceğinde ise yansız seçme yoluna gidilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, aylık gelir değişkenlerine ilişkin bilgiler

Değişken	Düzye	n	%
Yaş	19 yaş ve altı	79	19.9
	20-22 yaş arası	225	56.7
	23-25 yaş arası	58	14.6
	26 ve üstü	35	08,8
Cinsiyet	Kadın	199	50.1
	Erkek	198	49.9
Eğitim Durumu	Önlisans	93	23.4
	Lisans	268	67.5
	Lisansüstü	36	09.1

Aylık Gelir(TL)	0-1000 arası	258	65.0
	1001-2000 arası	59	14.9
	2001 ve üstü	80	20.2
Total		397	100.0

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların çoğunlukla 20-22 yaş aralığında oldukları, kadın ve erkeklerin eşit dağıldıkları, fakültelerde okuyan lisans öğrencilerin çoğunlukta oldukları görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğunun aylık gelirlerinin 1000 TL'nin altında olması dikkat çekicidir.

Tablo 3. Katılımcıların anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kültürel etkinliklere katılım ve liderlik görevlerine ilişkin bilgiler

Değişken	Düzye	n	%
Anne Eğitimi	Okur-Yazar Değil	128	32.2
	İlkokul	185	46.6
	Ortaokul	40	10.1
	Lise ve Üstü	44	11.1
Baba Eğitimi	Okur-Yazar Değil	44	11.1
	İlkokul	170	42.8
	Ortaokul	83	20.9
	Lise ve Üstü	100	25.2
Kültürel Katılım	Hiç	73	18.4
	Ara Sıra	273	68.8
	Sık Sık	51	12.8
Liderlik Görevi	Evet	105	26.4
	Hayır	292	73.6
Total		397	100.0

Tablo 3'de katılımcı öğrencilerin annelerinin çoğunlukla ilkokul mezunu ya da okuryazar olmadıkları, babalarının ise eğitim düzeylerinin görece olarak annelerine kıyasla daha yüksek oldukları görülmektedir. Katılımcıların kültürel faaliyetlere katılımlarının sınırlı düzeyde olduğu, çoğunluğun liderlik görevinde bulunmadığı gözle çarpılmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada iki bölümden oluşan bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracının birinci bölümü, öğrencilerin kişisel bilgilerini tespit etmek amacıyla yaş, cinsiyet, eğitim durumu, aylık gelir, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kültürel etkinliklere katılım ve herhangi bir organizasyonda liderlik görevi yapmasına yönelik sorular içeren "Kişisel Bilgiler"den oluşmaktadır. Veri toplama aracının ikinci bölümünde ise Cansoy ve Turan (2016) tarafından geliştirilen Gençlik Liderlik Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Cansoy ve Turan (2016) tarafından yapılmıştır. 5'li likert tipteki ölçek soldan sağa doğru "Hiçbir zaman (1), Nadiren (2), Ara Sıra (3), Sıklıkla (4), Her Zaman (5)" olarak puanlanmıştır. Gençlik Liderlik ölçeği mücadele isteği ve hedef koyma (7 madde), iletişim kurabilme (7 madde), grup becerileri (7 madde), güven duyma ve güvenilir olma (6 madde), karar verme becerileri (7 madde), problem çözme becerileri (4 madde), mesuliyet ve sorumluluk (5 madde), olmak üzere 7 alt boyut ve 40 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırmada Gençlik Liderlik Ölçeğinin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. Sosyal bilimlerde araştırmalarında .70 ve üzeri olarak hesaplanan değerler güvenilir olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2015: 183; Seçer, 2017: 219).

Verilerin Çözümlemesi

Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini ölçmek amacıyla “Gençlik Liderlik Ölçeği” uygulanmış ve araştırmacı tarafından oluşturulan veri toplama aracı yardımıyla veriler elde edilmiştir. Veri toplamak amacıyla Şırnak Üniversitesi Mehmet Emin Acar Kampüsünde öğrenim gören öğrencilerden toplam 397 ile araştırma yürütülmüştür. Araştırmada elde edilen 397 ölçekteki veriler SPSS 21 bilgisayar programına yüklenmiş ve betimsel (tanımlayıcı) istatistik (yüzde, aritmetik ortalama, frekans ve standart sapma) ile t-testi ve one way ANOVA analizleri yapılmıştır. Analizlerde $p \leq .05$ düzeyi esas alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın problem ve alt problemlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilere ait gençlik liderlik özellikleri ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Alt Boyutlar	N	Min.	Mak.	X̄	ss.
Mücadele İsteği Ve Hedef Koyma	397	1.43	5.00	3.96	.76
İletişim Kurabilme	397	1.29	5.00	3.65	.73
Grup Becerileri	397	1.14	5.00	4.00	.69
Güven Duyma Ve Güvenilir Olma	397	1.00	5.00	3.99	.65
Karar Verme Becerileri	397	1.25	5.00	3.91	.74
Problem Çözme Becerileri	397	1.00	5.00	4.04	.66
Mesuliyet Ve Sorumluluk	397	1.60	5.00	4.02	.64
Gençlik Liderlik Toplam	397	1.84	4.58	3.93	.49

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerine ölçek toplamında ve alt boyutlarında yüksek düzeyde sahip oldukları görülmektedir ($X = 3.93$). Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin alt boyutlarına ilişkin ortalama puanları incelendiğinde problem çözme becerileri ($X : 4.04$) alt boyutunun en yüksek ve iletişim kurabilme ($X : 3.65$) alt boyutunun en düşük ortalama değere sahip oldukları görülmektedir.

Gençlik Liderlik Özelliklerinin ve Alt Boyutlarının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirmesine İlişkin Bulgular

Tablo 5: Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının yaş değişkenine göre tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Boyut	Değişken	N	X̄	ss.	F	p
Mücadele İsteği ve Hedef koyma	19 yaş ve altı	79	3.96	.89	.57	.64
	20-22 yaş arası	225	3.93	.75		
	23-25 yaş arası	58	4.08	.69		
	26 yaş ve üstü	35	3.95	.60		
İletişim Kurabilme	19 yaş ve altı	79	3.75	.68	1.56	.20
	20-22 yaş arası	225	3.58	.79		
	23-25 yaş arası	58	3.70	.62		
	26 yaş ve üstü	35	3.77	.58		
Grup Becerileri	19 yaş ve altı	79	3.93	.75	2.18	.09
	20-22 yaş arası	225	3.97	.73		
	23-25 yaş arası	58	4.05	.57		
	26 yaş ve üstü	35	4.27	.47		

Güven Duyma ve Güvenilir Olma	19 yaş ve altı	79	3.98	.76	.22	.88
	20-22 yaş arası	225	3.99	.62		
	23-25 yaş arası	58	4.06	.67		
	26 yaş ve üstü	35	4.01	.45		
Karar Verme Becerileri	19 yaş ve altı	79	3.98	.76	1.28	.28
	20-22 yaş arası	225	3.87	.74		
	23-25 yaş arası	58	3.91	.79		
	26 yaş ve üstü	35	4.10	.58		
Problem Çözme Becerileri	19 yaş ve altı	79	4.21	.63	2.57	.05 (A>B,C)
	20-22 yaş arası	225	3.98	.68		
	23-25 yaş arası	58	3.98	.66		
	26 yaş ve üstü	35	4.09	.51		
Mesuliyet ve Sorumluluk	19 yaş ve altı	79	4.00	.68	.94	.42
	20-22 yaş arası	225	4.01	.63		
	23-25 yaş arası	58	3.99	.74		
	26 yaş ve üstü	35	4.19	.48		
Gençlik Liderlik Toplam	19 yaş ve altı	79	3.95	.54	1.20	.31
	20-22 yaş arası	225	3.89	.50		
	23-25 yaş arası	58	3.97	.45		
	26 yaş ve üstü	35	4.04	.34		

A = 19 yaş ve altı, B = 20-22 yaş, C = 23-25 yaş, D = 26 yaş ve üzeri

Tablo 5’de görüldüğü gibi öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri alt boyutlarından problem çözme düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($F : 2.570, p \leq .05$). Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın 19 yaş ve altı olan öğrenciler ile yaşları 20-22 yaş arasında olanlar ve 23-25 yaş arasında olan öğrenciler arasında olduğu görülmektedir. 19 yaş ve altında olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin yaşları 20-22 ve 23-25 yaş arasında olan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin yaşının problem çözme becerilerini etkileyen bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının eğitim durumu değişkenine göre tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Boyut	Değişken	N	X	ss.	f	p
Mücadele İsteği Ve Hedef Koyma	Ön lisans	93	3.98	.79	.36	.70
	Lisans	268	3.97	.74		
	Lisansüstü	36	3.86	.83		
İletişim Kurabilme	Ön lisans	93	3.66	.74	.27	.77
	Lisans	268	3.63	.75		
	Lisansüstü	36	3.72	.57		
Grup Becerileri	Ön lisans	93	4.03	.73	.06	.94
	Lisans	268	3.99	.686		
	Lisansüstü	36	3.99	.69		

Güven duyma ve Güvenilir Olma	Ön lisans	93	3.99	.76		
	Lisans	268	3.98	.61	.71	.49
	Lisansüstü	36	4.12	.58		
Karar Verme Becerileri	Ön lisans	93	3.98	.72		
	Lisans	268	3.88	.75	.95	.39
	Lisansüstü	36	4.01	.68		
Problem Çözme Becerileri	Ön lisans	93	4.14	.63		
	Lisans	268	4.01	.67	1.86	.16
	Lisansüstü	36	3.93	.61		
Mesuliyet ve Sorumluluk	Ön lisans	93	4.01	.68		
	Lisans	268	4.03	.63	.03	.96
	Lisansüstü	36	4.01	.64		
Gençlik Liderlik Özellikleri Toplam	Ön lisans	93	3.96	.52		
	Lisans	268	3.92	.49	.19	.83
	Lisansüstü	36	3.94	.44		

Tablo 6’da görüldüğü gibi öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyut düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Buna göre öğrencilerin önlisans, lisans veya yüksek lisans/doktora mezunu olmaları onların gençlik liderlik özelliklerini anlamlı düzeyde etkileyen bir özellik değildir.

Tablo 7. Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının aylık gelir değişkenine göre tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Boyut	Aylık gelir	N	X	ss	F	p
Mücadele İsteği Ve Hedef Koyma	0-100 arası	258	3.93	.78		
	1001-2000 arası	59	3.92	.83	1.82	.16
	2001 ve üstü	80	4.11	.61		
İletişim Kurabilme	0-100 arası	258	3.66	.72		
	1001-2000 arası	59	3.55	.80	.62	.54
	2001 ve üstü	80	3.66	.70		
Grup Becerileri	0-100 arası	258	3.98	.67		
	1001-2000 arası	59	3.93	.81	1.56	.21
	2001 ve üstü	80	4.12	.66		
Güven duyma ve Güvenilir Olma	0-100 arası	258	3.97	.65		
	1001-2000 arası	59	4.00	.67	.90	.41
	2001 ve üstü	80	4.08	.60		
Karar Verme Becerileri	0-100 arası	258	3.91	.74		
	1001-2000 arası	59	3.80	.76	1.66	.19
	2001 ve üstü	80	4.03	.73		
Problem Çözme Becerileri	0-100 arası	258	4.06	.66		
	1001-2000 arası	59	4.01	.60	.40	.67
	2001 ve üstü	80	3.99	.69		

Mesuliyet ve Sorumluluk	0-100 arası	258	4.01	.62	.18	.83
	1001-2000 arası	59	4.05	.60		
	2001 ve üstü	80	4.04	.74		
Gençlik Liderlik Özellikleri Toplam	0-100 arası	258	3.92	.49	1.16	.32
	1001-2000 arası	59	3.88	.55		
	2001 ve üstü	80	3.99	.44		

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri düzeylerinin aylık gelir değişkenine göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek faktörlü ANOVA analizi sonucunda anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Buna göre öğrencilerin aylık gelirlerinin gençlik liderlik özelliklerini toplamda ve alt boyutlar bazında etkileyen bir faktör olmadığı değerlendirilebilir.

Tablo 8. Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının anne eğitim durumu değişkenine göre tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Boyut	Anne eğitim d.	N	X	ss	F	p
Mücadele İsteği Ve Hedef Koyma	Eğitimsiz	128	3.95	.73	.213	.887
	İlkokul	185	3.97	.77		
	Ortaokul	40	4.03	.61		
	Lise Ve Üstü	44	3.90	.92		
İletişim Kurabilme	Eğitimsiz	128	3.56	.70	1.097	.350
	İlkokul	185	3.69	.74		
	Ortaokul	40	3.75	.73		
	Lise Ve Üstü	44	3.63	.77		
Grup Becerileri	Eğitimsiz	128	3.97	.71	.447	.719
	İlkokul	185	3.99	.65		
	Ortaokul	40	4.10	.66		
	Lise Ve Üstü	44	4.05	.85		
Güven Duyma Ve Güvenilir Olma	Eğitimsiz	128	4.02	.63	.548	.650
	İlkokul	185	3.96	.64		
	Ortaokul	40	4.02	.70		
	Lise Ve Üstü	44	4.08	.67		
Karar Verme Becerileri	Eğitimsiz	128	3.98	.71	.774	.509
	İlkokul	185	3.86	.75		
	Ortaokul	40	3.89	.65		
	Lise Ve Üstü	44	3.98	.86		
Problem Çözme Becerileri	Eğitimsiz	128	3.98	.68	.890	.446
	İlkokul	185	4.08	.58		
	Ortaokul	40	4.10	.71		
	Lise Ve Üstü	44	3.97	.85		

Mesuliyet Ve Sorumluluk	Eğitimsiz	128	4.01	.63	.158	.924
	İlkokul	185	4.02	.62		
	Ortaokul	40	4.08	.73		
	Lise Ve Üstü	44	3.98	.71		
Gençlik Liderlik Özellikleri Toplamı	Eğitimsiz	128	3.91	.46	.278	.841
	İlkokul	185	3.93	.48		
	Ortaokul	40	3.99	.52		
	Lise Ve Üstü	44	3.93	.59		

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri düzeylerinin anne eğitimi değişkenine göre anlamlı farklılaşım farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek faktörlü ANOVA analizi sonucunda anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>.05$). Buna göre annelerinin eğitim durumu öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini anlamlı düzeyde etkilememektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının baba eğitim durumu değişkenine göre tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Alt Boyutlar	Baba eğitim d.	N	X	ss	F	p
Mücadele İsteği Ve Hedef Koyma	Eğitimsiz	44	3.92	.70	1.450	.228
	İlkokul	170	3.88	.79		
	Ortaokul	83	4.01	.69		
	Lise Ve Üstü	100	4.07	.77		
İletişim Kurabilme	Eğitimsiz	44	3.63	.71	1.176	.319
	İlkokul	170	3.58	.73		
	Ortaokul	83	3.76	.76		
	Lise Ve Üstü	100	3.66	.71		
Grup Becerileri	Eğitimsiz	44	3.99	.69	1.438	.231
	İlkokul	170	3.94	.71		
	Ortaokul	83	4.13	.63		
	Lise Ve Üstü	100	4.02	.71		
Güven Duyma Ve Güvenilir Olma	Eğitimsiz	44	3.97	.74	.098	.961
	İlkokul	170	4.00	.67		
	Ortaokul	83	4.03	.61		
	Lise Ve Üstü	100	3.98	.61		
Karar Verme Becerileri	Eğitimsiz	44	3.86	.70	.235	.872
	İlkokul	170	3.93	.75		
	Ortaokul	83	3.88	.65		
	Lise Ve Üstü	100	3.95	.81		
Problem Çözme Becerileri	Eğitimsiz	44	3.89	.73	1.395	.244
	İlkokul	170	4.01	.66		
	Ortaokul	83	4.06	.60		
	Lise Ve Üstü	100	4.12	.68		

Mesuliyet Ve Sorumluluk	Eğitimsiz	44	4.05	.64	.061	.980
	İlkokul	170	4.02	.63		
	Ortaokul	83	4.03	.63		
	Lise Ve Üstü	100	4.01	.69		
Gençlik Liderlik Özellikleri Toplamı	Eğitimsiz	44	3.90	.47	.868	.458
	İlkokul	170	3.89	.50		
	Ortaokul	83	3.98	.45		
	Lise Ve Üstü	100	3.96	.52		

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri düzeylerinin baba eğitimi değişkenine göre anlamlı farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek faktörlü ANOVA analizi sonucunda istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p>.05$). Buna göre babalarının eğitim durumunun öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini toplamda ve alt boyutlar bazında etkileyen bir faktör olmadığı değerlendirilebilir.

Tablo 10. Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının kültürel etkinliklere katılım değişkenine göre tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Boyutlar	Kültürel etk. katılım	N	X	ss	F	P
Mücadele İsteği Ve Hedef Koyma	Hiç	73	3.59	.91	13.591	.000* (C>A)
	Ara sıra	273	4.01	.69		
	Sık sık	51	4.22	.71		
İletişim kurabilme	Hiç	73	3.22	.79	24.957	.000* (C>A)
	Ara sıra	273	3.68	.68		
	Sık sık	51	4.10	.56		
Grup becerileri	Hiç	73	3.67	.91	11.282	.000* (C>A)
	Ara sıra	273	4.07	.62		
	Sık sık	51	4.15	.59		
Güven Duyma Ve Güvenilir Olma	Hiç	73	3.77	.74	5.925	.003* (B>A)
	Ara sıra	273	4.05	.62		
	Sık sık	51	4.04	.58		
Karar Verme Becerileri	Hiç	73	3.69	.93	4.425	.013* (C>A)
	Ara sıra	273	3.96	.68		
	Sık sık	51	4.03	.68		
Problem Çözme Becerileri	Hiç	73	3.80	.78	5.934	.003* (C>A)
	Ara sıra	273	4.09	.61		
	Sık sık	51	4.09	.66		
Mesuliyet ve Sorumluluk	Hiç	73	3.85	.80	3.936	.020* (C>A)
	Ara sıra	273	4.04	.60		
	Sık sık	51	4.15	.54		
Gençlik Liderlik Özellikleri Toplamı	Hiç	73	3.63	.63	20.673	.000* (C>A)
	Ara sıra	273	3.97	.43		
	Sık sık	51	4.12	.35		

A=Hiç. B=Ara Sıra. C=Sık Sık

Tablo 10’da görüldüğü gibi öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri düzeylerinin kültürel etkinliklere katılma durumlarına göre anlamlı farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla

yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonucunda gençlik liderlik özellikleri toplamda ve mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, mesuliyet ve sorumluluk alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir ($p \leq .05$). Gençlik liderlik özellikleri toplamında ($F= 20.673$; $p \leq .05$) anlamlı farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey çoklu test sonucunda anlamlı farklılığın, kültürel etkinliklere 'sık sık' katılanlar ile 'hiç' katılmayanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ortalama puanlar da dikkate alındığında genel anlamda öğrencilerin kültürel etkinliklere katılım düzeyi artmasının gençlik liderlik özelliklerini de geliştirdiği ileri sürülebilir. Alt boyutlara incelendiğinde; mücadele isteği ve hedef koyma ($F= 13.591$; $p \leq .05$). İletişim kurabilme ($F= 24.957$; $p \leq .05$). Grup becerileri ($F=11.282$; $p \leq .05$). Karar Verme Becerileri ($F=4.425$; $p \leq .05$). Problem Çözme Becerileri ($F=5.934$; $p \leq .05$). Mesuliyet ve sorumluluk ($F=3.936$; $p \leq .05$) alt boyutlarında anlamlı farklılığın kültürel etkinliklere 'sık sık' katılanlar ile kültürel etkinliklere 'hiç' katılmayanlar arasında olduğu görülmektedir. Buna göre kültürel etkinliklere sık sık katılan gençler, hiç katılmayanlara kıyasla mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, karar verme, problem çözme ve mesuliyet-sorumluluk konularında daha yüksek beceri ve özelliklere sahiptirler. Güven Duyma ve Güvenilir Olma ($F: 5.925$; $p \leq .05$) alt boyutunda ise anlamlı farklılığın kültürel etkinliklere 'ara sıra' katılanlar ile kültürel etkinliklere 'Hiç' katılmayanlar arasında olduğu yönündedir. Buna göre öğrencilerin kültürel etkinliklere katılımları gençlik liderlik özellikleri toplamı ve alt boyutlarını etkileyen bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Tablo 11. Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi analizi sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	X̄	ss	t	p
Mücadele İsteği ve Hedef koyma	Kadın	199	3.99	.77	.80	.43
	Erkek	198	3.93	.75		
İletişim Kurabilme	Kadın	199	3.66	.72	.27	.79
	Erkek	198	3.64	.74		
Grup Becerileri	Kadın	199	3.98	.75	-.58	.57
	Erkek	198	4.02	.64		
Güven Duyma ve Güvenilir Olma	Kadın	199	4.03	.70	.88	.38
	Erkek	198	3.97	.59		
Karar Verme Becerileri	Kadın	199	3.98	.73	1.71	.09
	Erkek	198	3.85	.74		
Problem Çözme Becerileri	Kadın	199	4.07	.72	1.06	.29
	Erkek	198	4.00	.60		
Mesuliyet ve Sorumluluk	Kadın	199	3.99	.64	-.76	.45
	Erkek	198	4.05	.65		
Gençlik Liderlik Toplamı	Kadın	199	3.94	.51	.59	.56
	Erkek	198	3.92	.47		

Tablo 11'de cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinde farklılaşma olup olmadığına dair t-testi analizi sonuçları verilmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında gençlik liderlik özellikleri toplamında ve alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$). Buna göre öğrencilerin kadın ve erkek olmalarının onların gençlik liderlik özelliklerini

etkileyen bir unsur olmadığı söylenebilir.

Tablo 12. Öğrencilerin gençlik liderlik toplamı ve alt boyutlarının liderlik görevi değişkenine göre t-testi analizi sonuçları

Boyut	Liderlik görevi	N	X	Ss	t	p
Mücadele isteği ve hedef koyma	Evet	105	4.12	.69	2.515	.012* (A>B)
	Hayır	292	3.91	.77		
İletişim kurabilme	Evet	105	4.03	.62	6.575	.000* (A>B)
	Hayır	292	3.51	.72		
Grup becerileri	Evet	105	4.19	.54	3.335	.001* (A>B)
	Hayır	292	3.93	.73		
Güven duyma ve güvenilir olma	Evet	105	4.01	.58	.325	.746
	Hayır	292	3.99	.67		
Karar verme becerileri	Evet	105	3.91	.74	.035	.972
	Hayır	292	3.91	.74		
Problem çözme becerileri	Evet	105	4.01	.61	-.336	.737
	Hayır	292	4.04	.68		
Mesuliyet ve sorumluluk	Evet	105	4.05	.59	.580	.562
	Hayır	292	4.00	.66		
Gençlik liderlik özellikleri toplamı	Evet	105	4.06	.42	3.278	.001* (A>B)
	Hayır	292	3.88	.51		

A=Evet. B=Hayır

Tablo 12’de liderlik görevlerinde bulunma durumlarına göre öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinde farklılaşma olup olmadığına dair t-testi analizi sonuçları verilmiştir. Yapılan analizler sonucunda gençlik liderlik özellikler toplamında, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme ve grup becerileri alt boyutlarındaki ortalamalar arasındaki farklılığın anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Buna göre öğrencilerin liderlik görevi üstlenmeleri onların gençlik liderlik özellikleri toplamında, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri alt boyutlarındaki becerilerini artırmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin toplamda yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Alt boyutlar bazında ise mücadele isteği ve hedef koyma, grup becerileri, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, mesuliyet ve sorumluluk da *yüksek* düzeyde olduğu görülmüştür. ‘Problem çözme becerileri’ alt boyutu en yüksek ortalamaya sahipken ‘İletişim Kurabilme’ alt boyutu en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Cansoy’un (2015) lise öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmasında ve Erpalabıyık’ın (2018) üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri genel ortalaması ortanın üstünde ve göreceli olarak yüksek düzeyde bulunmuştur. Uslu (2018) da üniversite öğrencilerinin liderlik okula yabancılaşma ve akademik öz yeterlilik algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin liderlik algıları düzeyinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Tokmak (2020) tarafından üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ve özgüven düzeylerini incelemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri düzeylerinin yüksek olduğuna yönelik sonuçlar elde etmiştir. Bu

çalışmada da ulusal düzeyde yapılan çalışmalar ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Greiman ve Addington (2008) tarafından tarımsal eğitim öğretmenlerine yönelik yaptıkları araştırmada katılımcıların gençlik liderlik özelliklerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gençleri yarının lideri olarak hazırlamak için liderlik özelliklerinin tespit edilmesi ve eksiklerinin giderilmesi gerekmektedir. Çünkü gelecek toplumların değişim ve gelişmesini sağlamada bugünün bireyleri rol alacaktır (Ngai, Chau-Kiu ve Steven, 2012). Liderlik bireyleri yetiştirmeyi hedeflemekle beraber (Bass ve Riggio, 2006) liderlik eğitim programları sayesinde de öğrencilerin liderlik becerileri gelişmektedir. Bununla beraber kendileri ve çevrelerine ilişkin farkındalıkları artmakta ve kişisel gelişimlerine olumlu etkileri olmaktadır (Cress, Zimmerman-Oster ve Burkhardt, 2001). Bireylerin liderlik özelliklerinin örgütsel çıktıları önemli oranda etkilediği düşünülmektedir. Liderler sahip oldukları özellikler sayesinde üyelere içsel motivasyon sağlayarak yaratıcılıklarını etkilemektedirler (McMohan ve Ford, 2013). Cress, Astin, Zimmerman-Oster ve Burkhardt (2001) tarafından 10 kurumda 875 öğrenciye yönelik yapılan araştırmada liderlik özelliklerinin öğrencilerin sivil sorumluluk, liderlik becerileri, çok kültürlü farkındalık, liderlik teorileri ve bireysel ve toplumsal değerlerle büyüme üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada gençlik liderlik özellikleri genel toplam ve alt boyutların cinsiyet, eğitim durumları, aylık gelir, anne eğitimi, baba eğitimi değişkenlerinde herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır. Cansoy (2015) tarafından ortaöğretim öğrencilerine yönelik yaptığı araştırma sonucunda da öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin aylık gelir, anne eğitimi, baba eğitimi değişkenlerine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Bu yönüyle iki araştırma benzerlikler göstermektedir. Ancak aynı araştırmada öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık ortaya koymuştur. Uslu (2018) üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerin liderlik stillerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna varmıştır. Semiz (2011), ortaöğretimde sporun liderlik üzerine etkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda liderlik yönelimlerine göre cinsiyet değişkeninin anlamlı farklılık sağlamadığı sonucuna varmıştır. Benzer şekilde Dost'un (2016) kamu ve özel liselerde öğrenim gören öğrencilerin liderlik özelliklerine yönelik yaptığı araştırma sonucunda; öğrencilerin liderlik özelliklerine göre cinsiyet değişkeninin herhangi bir anlamlı farklılığa kaynaklık etmediği raporlaştırılmıştır. Yücel (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, lise öğrencilerinin spor yapıp yapmama durumlarının liderlik davranışları arasındaki ilişki incelenmiş ve öğrencilerin liderlik yetileri ile ebeveynlerin eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönde bir sonuç Cansoy'un (2015) araştırma sonuçlarında da görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile yaş, kültürel etkinliklere katılım ve liderlik görevlerinde bulunma değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinden problem çözme becerileri alt boyutunda anlamlı fark vardır. Anlamlı fark 19 yaş ve altı olan öğrenciler ile 20-22 yaş arası olanlar ve 23-25 yaş arasında olan öğrenciler arasında olup anlamlı farkın 19 yaş ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu gözlemlenmiştir. Benzer şekilde Erpalabıyık'ın (2018) da üniversite öğrencilere yönelik yaptığı araştırmada gençlik liderlik özelliklerinin yaş değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Küçükali (2016) de kolejde eğitim gören lise öğrencileri ile devlet okulunda eğitim gören lise öğrencilerinin kişisel uyum, benlik saygısı ve liderlik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik yaptığı araştırmada yaş değişkenine göre öğrencilerin liderlik özelliklerinin anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Ancak bu sonucun aksine Dhuey ve Lipscomb (2008) yaşça daha büyük olan öğrencilerin liderlik etme potansiyelinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri toplamında ve mücadele

isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, mesuliyet ve sorumluluk alt boyutları kültürel etkinliklere katılım değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Cansoy (2015) öğrencilerin ders dışı etkinliklere ve kulüp etkinliklerine katılımlarının gençlik liderlik özelliklerini anlamlı düzeyde farklılaştırdığı sonucuna ulaşmıştır. Çiriş (2018) devlet okullarında 11 ve 12. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ve liderlik yönelimlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda, öğrencilerin liderlik yönelimlerinin lisanslı spor yapma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Uslu'nun (2018) araştırmasında, daha önce herhangi bir işte çalışan öğrencilerin liderlik özelliklerinin çalışmayan öğrencilerin liderlik özelliklerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar öğrencilerin etkinliklere katılım sağlamalarının ve etkileşim içerisinde bulunmalarının öğrenmelerinde ve gelişimlerinde önemli etkilere sahip olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin etkinliklere katılımının en önemli sonuçlarından biri, yükseköğretimde önemli bir amaç haline gelen liderlikle ilgili tutum ve inançlar üzerindeki olumlu etkisidir (Thompson, 2013).

Liderlik özelliklerinin tümüyle doğuştan getirilemediği ve sonradan da öğrenilebileceği, bireylerin eğitime tabi tutulmaları durumunda da öğrenciler arası işbirliği sağladığı ve kişiler arası etkili iletişim kurmaya teşvik ettiği ileri sürülmektedir (Reed, Aiello, Barton, Gould, McCain ve Richardson, 2016). Shankman, Haber, Facca ve Allen (2010) öğrencilerin organizasyonlarda, çalışma ortamlarında, sınıf projelerinde ve arkadaşlık gruplarında liderlik özellikleri gösterdiklerini belirtmektedirler. Dugan ve Komives'in (2010) Columbia bölgesinde 50 enstitüde öğrenim gören üniversite öğrencilerin yönelik olarak yaptığı araştırma sonucunda; akranlar, fakülte mentörlüğü ve toplum hizmetine katılımları ile sosyo-kültürel etkileşimlerinin öğrencilerin liderlik becerilerine önemli etkileri olduğu sonucuna varmışlardır. Yücel (2011), lise öğrencilerinin spor yapma yapmama durumlarının liderlik yönelimlerine etkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda sporla uğraşan öğrencilerin liderlik yönelimlerinin dönüşümcü liderlik ve etkileşimci liderlik alt boyutlarında anlamlı farklılığa kaynaklık ettiğini ileri sürmüştür. Aynı araştırmada öğrencilerin sporla uğraşma sürelerinin, liderlik yönelimlerini farklılaştırdığı bulunmuştur. Semiz (2011) de ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda; karizmatik liderlik özelliklerine sahip olanların aktif olarak spor yaptığı süre değişkenine göre anlamlı fark olduğu sonucu bulmuştur. Ulusal düzeyde yapılan bu araştırma sonuçları ile bu araştırma sonuçları paralellik göstermektedir. Öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri öğrencilerin liderlik görevlerinde bulunma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Cansoy (2015) öğrencilerin bir takım, kulüpte veya organizasyonda başkanlık yapmalarının öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini anlamlı düzeyde farklılaştırdığını tespit etmiştir. Benzer şekilde Semiz (2011) de öğrencilerin liderlik yönelimlerinin takım kaptanlığı veya yardımcılığı görevinde bulunma değişkenine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Uslu (2018) daha önce liderlik görevlerinde bulunan öğrencilerin liderlik becerilerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ulusal düzeyde yapılan araştırmalar ile bu araştırmada elde edilen sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak; üniversite öğrencileri yüksek düzeyde gençlik liderlik özellikleri göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri üzerinde yaş, cinsiyet, eğitim durumları, aylık gelir, anne eğitimi, baba eğitimi değişkeninin herhangi bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Bununla beraber öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri üzerinde yaş, kültürel etkinliklere katılım ve liderlik görevlerinde bulunma değişkenlerinin anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR

- Akın, M. H. (2014). Gençlik toplumsallaşmasında akran ve arkadaşlık grupları. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 10-21.
- Astin, A. W. & Astin, H. S. (Eds.). (2000). *Leadership reconsidered: Engaging higher education in social change*. Battle Creek, MI: W. K. Kellogg Foundation.
- Bass, B. M. & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership*. Mahwah, NJ: L.
- Baş, H. (2017). Türkiye'de genç nüfus: Sorunlar ve politikalar. *Journal Of Suleyman Demirel University Institute Of Social Sciences*, 27(2), 55-288.
- Brown, P. (1997). *Globalization, social exclusion and youth* (pp. 262-272). Aldershot, Ashgate.
- Greiman, B. C. & Addington, L. S. (2008). Youth leadership development self-efficacy: An exploratory study involving a new construct. *Journal of Leadership Education*, 7(1), 1-23.
- Cansoy, R. (2015). *Türkiye'de ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi*, (Yayımlanmış Doktora Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. & Turner, L. A. (2015). Araştırma yöntemleri desen ve analiz [Research methods. design. and analysis], (*Translation Ed.: A. Alpay*). Anı Yayıncılık.
- Cress, C. M., Astin, H. S., Zimmerman-Oster, K., & Burkhardt, J. C. (2001). Developmental outcomes of college students' involvement in leadership activities. *Journal of College Student Development*, 42(1), 15-27.
- Demir, S. (2021). *Lider-üye etkileşim kuramı ve bazı çıktıları*. Anı Yayıncılık.
- Dhuey, E., & Lipscomb, S. (2008). What makes a leader? Relative age and high school leadership. *Economics of Education Review*, 27(2), 173-183.
<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2006.08.005>
- Dugan, J. P & Komives, S. R. (2010). Influences on college students' capacities for socially responsible leadership. *Journal of College Student Development*, 51(5), 525-549.
- Drum, J. (1988). *Youth Leadership. Insights into Issues in Education*. Stanley Foundation. Muscatine, Iowa. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED314357.pdf>
- Edginton, C. R., Kowalski, C. L. & Randall, S. W. (2005). *Youth work: Emerging perspectives in youth development*. Sagamore Publishing, 804 N. Neil St., Champaign, IL 61820.
- Erpalabıyık, B. (2018). *Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve özgüven algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fertman, C. I., & Long, J. A. (1990). All students are leaders. *The School Counselor*, 37(5), 391-396.
- Gallup Organization (2007). Young Europeans: Survey among young people aged between 15- 30 in the European Union. *Analytical Report. Flash Eurobarometer*, 202, 1-141.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı [GSB], (2013). Ulusal gençlik ve spor politikası belgesi. https://gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf
- Haber, P. & Komives, S. R. (2009). Predicting the individual values of the social change model of leadership development: The role of college students' leadership and involvement experiences. *Journal of Leadership Education*, 7(3), 133-166.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2015). *Eğitim yönetimi: Teori, araştırma ve uygulama* (çev. Ed. S. Turan). Nobel Yayınları.
- Koçel, T. (2010). *İşletme yöneticiliği*. Beta Basım A.Ş.
- Kosutic, I. (2010). *Constructing youth leadership* (Doctoral dissertation), (UMI No. 3464339). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses.
- Maxwell, C. (2016). *Liderlik Nitelikleri: Reddedilmez 21 Liderlik Niteliği*. (Çev: A. Pınarbaşı).

Beyaz Yayınları.

- McMahon, S. R. & Ford, C. M. (2013). Heuristic transfer in the relationship between leadership and employee creativity. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 20(1), 69-83. <https://doi.org/10.1177/1548051812465894>
- Ngai, N. P., Cheung, C. K., Ngai, S. S. Y. & To, S. M. (2012). Youth leadership training in Hong Kong: current developments and the way ahead. *International Journal of Adolescence and Youth*. 17(2-3). 165-179. <https://doi.org/10.1080/02673843.2012.656192>
- Organ, D. W. & Bateman, T. S. (1986). Organizational behavior applied psychological approach. Business Publications Inc. Texas.
- Özkalp, E. & Kirel, Ç. (2013). Örgütsel Davranış. Ekin Kitabevi Yayınları.
- Reed, K. E., Aiello, D. P., Barton, L. F., Gould, S. L., McCain, K. S. & Richardson, J. M. (2016). Integrating leadership development throughout the undergraduate science curriculum. *Journal of College Science Teaching*. 45(5), 51-59.
- Robbins, S. P. & Judge, T. A. (2017). Örgütsel davranış [organizational behavior], (Çev. Edt.: İ. Erdem). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Shankman, L., Haber, P., Facca, T. & Allen, S. J. (2010). Gender and leadership through the lens of emotionally intelligent leadership. *Kravis Leadership Institute Leadership Review*, 10(1), 88 – 103.
- Sherif, V. (2016). *The voices of rural high school youth: Qualitative secondary analysis and youth leadership modeling*, (Doctoral Dissertation). Kentucky University Education Science.
- Sorenson, G. (2000). "An intellectual history of leadership studies: The role of James MacGregor Burns" Kellogg Leadership Studies Project Working Papers, www.academy.umd.edu/scholarship/casl/KLSP/2000
- Thompson, M. D. (2006). Student leadership process development: An assessment of contributing college resources. *Journal of College Student Development*, 47(3), 343-350.
- Thompson, M. D. (2013). Student leadership development and orientation: Contributing resources within the liberal arts. *American Journal of Education Research*, 1(1), 1-6.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. <https://sozluk.gov.tr/>
<https://www.un.org/en/sections/issues-depth/youth-0/index.html>
- Uslu, T. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Liderlik, Akademik Özyeterlilik, Okula Yabancılaşma Alguları (Erzincan Üniversitesi Örneği)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Van Velsor, E., McCauley, C. D. & Moxley, R. S. (2004). Our view of leadership development. *The Center for Creative Leadership handbook of leadership development* (Eds. Van Velsor, E.), (Vol. 29). John Wiley & Sons.
- Yukl, G. (2010). Leadership in organizations. Upper Saddle River. *Person*.
- Zafar, B., Tharwanı, M. & Saher, S. (2020). Determinants of student leadership development: A case study. *International Journal of Research and Analytical Reviews (Ijrar)*, 7(1), 301-310.
- Zhang, Z., Ilies, R. & Arvey, R. D. (2009). Beyond genetic explanations for leadership: The moderating role of the social environment. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 110(2), 118-128.